

Inuit Qauyimayatuqangit Katimayiit

Ukiuk Tamaat Titiraa

2013mit-2015mut

NAUNAIYAUTIT	3
ILAUYUT INUIT QAUYIMAYATUQANGIT KATIMAYIITNI	4
2013-2015 HULIPKAIDJUTIT	5
QIQAILRUQ 19MIT-21MUT, 2013	5
2014-2015 HULIDJUTIT	5
IDJIRUVIA 19-21, 2014 – IQALUIT	9
INUINNAIT PITQUHIKKUT MALIGAIT	9
HURATJAT	9
NUTAQQIQINIKKUT	11
TARIUM HIKUTIRVIA 24-16, 2014 – IQALUIT	15
INUINNAIT PITQUHIKKUT MALIGAIT	16
IHUMAIVILIQINIKKUT MALIGAQ	16
QIQAILRUQ 17 MIN 19 MUT, 2015 – IQALUNGNI	18
INUIT ISUMILIRIJJUSINGA/INUUSILIRIJJUSINGA – INUIT ATUQPAGAIT UQAUDJAUUVILIQINIKKUT	18
AANNIAQTALINIRMUN INUUHIRITTIARNIRMUNLU	14
AANNIAQTALINIKKUT INUUHIRITTIARNIRMNLU INUINNAIT TATQIKHIUTA	15
KIGUN'NGANI MUNARIYAUNIQ NUNALLAANI	16
INIRNIKHAT MUNARIVIKHAT	17
ILISAQSIVIK KATIMAVIA, <i>KANGITUUGAAPIK</i>	21
KATIMAYIIT KIUTJUTAIT	24
NAITTUMIK TITIRARHIMAYUT KATIMAYIIT PITQUYAINNIK	24

Naunaiyautit

Inuit Qauyimayatuqangit Katimayiit (Katimayiit) tikkuaqtauhimayut Ministanit uqaudjauviuqplutik ikayuqatiriiklugitlu Inuit Qauyimayatuqangit tahapkunanut Nunavut Kavamainnut. Ataani Titiraqhimayuni Qanuriliurutikhaanik piliuqhimayut katimayiyimut, pivikhaqaqtut ukiuk tamaat tunihilutik titiraqmik Ministanut hulidjutimingnik katimayiita pitquitjutiniklu piqakhaqaqqatta Inuit Qauyimayatuqangit Nunavut Kavamainnut. Una titiraq pitjutihimayuq talvanga hitammiukhutik ukiuk tamaat katimadjutainni Katimayiit 2014-15 manngit ukiuganni, naittumiklu titirarhimaplutik uqariyainnik titirarhimaplutiklu pitquividjutainnik Nunavut Kavamatkunnut.

Kavamatkuni ilaungittut ilauyut Katimayiyini qauyihimayutlu ayuittiaqhutiklu Inuit Qauyimayatuqangitni uqaudjauviuqplutik Nunavut Kavamatkut Havakviitnut. Hivulliqpaami ilauyut katimayiyini ilauvaktut malruungni ukiuni (2003 mit 2004 mut.) Tugliunguyut Katimayiit tikkuaqtauhimayut 2005 mi ilangitlu ilauyut niruaqtauffaakhutik, kivraqtuivakhutiklu pingahuni ukiuni (2005 mit 2008 mut). Pingahuattaq Katimayiita ilauyut tikkuaqtauhimayut Qiqailruq 2009 mi, kivraqtuivakhutik pingahuni ukiuni (2009 mit 2012 mut).

Havaqatiriikhugit aadlakiit havakviit Tuttarviitni, Katimayiita ikayuqtut kavamani nakuuyumik pitjutiyaanginni Inuit Qauyimayatuqangit ni upluq tamaat auladjutainni. Katimayiita kiglikhaqargittut havakviit aadlanik kiuvikhaqattaqtukhanik pivikhaqaqpat.

Ilauyut Inuit Qauyimayatuqangit Katimayiitni

Inuit Qauyimayatuqangit Katimayiita nakuuyuk katimayiuyut hakuriktunik ilauyutuqaramik tamaani Nunavunmi kivraqtuiuqakhutik tamainni pingahuni avikturviitnit nunallaanitlu, tamainnik angiyunik mikiuniklu. Hadja, Katimayiita piqaqtut hapkuat kivraqtuiyunik:

1. Okpik Pitseolak	Iqaluit
2. Martha Tikivik	Iqaluit
3. Gamailee Kilukshak	Mittimatalik
4. Josephen Kublu	Igloolik
5. Daniel Qattalik	Igloolik
6. Annie Isiriniq Napayok	Tikiraryuaq
7. Adamie Veevee	Pangnirtung
8. Saul Qirngnirq	Uqhuqtuuq
9. Alice Ayalik	Kuglukutuk
10. Erksuktuk Eetuk	Salliq

Pitquhiliqiiyitkut ilitturiumayaat huikhimayuq Levi Evic Pangnirtuungmiutaugaluaq ikayuqpiapakkami inuutilluni Inuit Qauyimayatuqangit Katimayiyinut. Uqaqpakhugit inuhiamini atuqpagamini qauhimayainniklu Inuit Qauyimayatuqangitnik nunami inuutigutlu ikpingnaqtunik.

2013-2015 Hulipkaidjutit

Katimajit katimayut hitamanik 2013-2015. Katimapkaiyut Iqalungni.

Qiqailruq 19-21, 2013

Hamna hivullikpanguyuq katimaviat Hitamanik Inuit Qaujimagatuqangit Katimajit.

Katimajit ayuikhapkaktitauyut havariyakhamingnik, havaktakhamingniklu, aulladjutikhainik munariyakhainiklu Katimajit ilaayunut. Ilauyutlu qangaralungmit havarivaktainik katimayit ukuallu GN-kut hapkutiguunallu tingmidjutikkut, uttiqtittukhanut upalungaiyautikhanutlu.

Havaktakhanut Upalungaiyautit– 2013-2015

Pingahuni ukiuni ilaudjutikhamingni, Katimajit uqaudjiniagtut ihumayutunuti pitquyahimayuniklu hapkutuguuna amihunut atuqtakhanik:

1. *Inuusiqattiarniq-makimattiarniq* – “inuuhiringnaqtumik aulahimayunut nunalaat” – pittiaqlugit ilaupkalugitlu atannguyayuyut munaqhidjutikhaniklu ilagiiktunut talvunga Inuit pitquhiinik inuuhiringnaqtumik.
2. Inuit pitquhiinik maligatigut– *Inuit Maligallarningit* – *Inuit Piqqusingit* – *Inuit Piusingit* – hapkuat hunnauvatli?

Katimajit ukiriyaitlu uqautigiyainik Tuklianit Ministap Pitquhiliqiyikkut ukuallu Ikayuqtia Tukliata Ministap (ADM) Avataliqiyikkut Kavamauqatigituliriyikkut. Katimayit upautihimayutlu Maligaliurvingmut ikhivaplutik hilatani ikhivautani Innait ikhitauvaini nallakhutiklu katimatitlugit Maligaliuktit.

Pingahuni upluni katimatitlugit, Katimajit uqautigiyait ihumagiyatik, atuqpakhimayatiklu ihumaliurutigivaktatiklu amihunut uqautikhanut ilaayut: ayukhautaувakhimayut nutaraniktitinahuakkut irnipkainikkutlu; nutaqqiqinikkut; maligaliqinikkut maligakhaliurnikkutlu; ingilrat maligatigut

atuqtauvakhimayunik turrangayunik inungmut, atautikkut ihumagiyayunik tamayanik/maniliurnikkutlu
inuuhringnaqtumik.

Hapkutiguuna uqautigiyamikkut, Katimajiiit havaqatigiplugu IQ Havakviat Aulapkaiyi
naunaiyattiarahuakhugit pingahut pitquyauhimayut.

Naittumik titirarhimayut Katimayiit Pitquyaitnik:

1. The Katimajiiit pitquyiyut Kavamangat Nunavut tuhaqtitlugit tamaita havakviuyut havakviitlu
havaqatigiiktut nunani inuuhiriutikhanik ilitarilugillu atuqpallialugit pitquhiit Inuit
atuqpakhimayatuqqait ilaupkakhugit angayuqqaat, innait ilauyutlu ilaruhiuyut ilagiiktunut
inulramirmut angayukhiuyunut 18nik ukiuqaqtunit. Ahitquqtailidjutikhaungittunik qablunaat
maligatigut ukiunikhimayunut nutarahuiktunut, akhuurnaqtunik hulaqutiqaqpakut Inuit
nunangini inuurikhanut, ikayuqniaktitkunut maligalikkut ayukhautauyunik humi angayuqqat,
innait ilaruhiuyut ilagiiktunut tuhaqtittauhimit uvaluunniit ikayurnahuaqtitnagit pitquhiqtik
atuqlugu. Hamna ayukhautauvaktuq Inuit hivunirutikhat pitquhiiniklu. Havakviuyut, atuqtakhat
havakviitlu havaqatigilugit inulramiit angayukhiuyut iniktittut ilitturiyukhat hapkuninga:

- Inuit ilagiiktut ukpirriyaitlu inuuhiringnaqtumik pidjutitqaqtut atuqtauyukhanik
uqaqatiqaqlutik angayuqqanik, innait ilagiiktutlu ilagiinut inungnut ihariahuktunut
uvaluunniit ayukhaqtunut, ukiungit pidjutigitlugit;
- Inuit pitquhiit maligangit ilagiigutaita atiinik, angayuqqat, innait munaqhiyut
nutaqqamik inuuhirhainik uqaudjidjutikhaniklu inuuhikhainik;
- Kinguvaktihimayut qauyimayakhainik ihariagiyauyunik ayukhautainut ilagiinut
inuuhikhainut inuuhiringnaqtumik. Hamna titiraqtauttiakpakhimayuq
uqaqtauvakhimayunik amihunit inaarnit hivituyumik taimanganit. Tadja Katimajiiit
apiriyait GN-kut atuqquplugit pitquyauhimayut qilamiuktukhatlu;
- Pidjutigiplugit Kanatami ukiuqaqtut iniqtithimayumik ukuallu hiammitiktakhaungittumik
maligatigut, GN-kuni havakviuyut, atuqtakhat havakviitlu apiriyauyut havaqatigilugit

innait nunani katimayit ikayuqtiuyut munaqhikkut munaqhiyukhatlu inulramirnik ayukhaqtunik ilaupkaklugit angayuqqat, innait ilaruhiyutlu ilagiiktunutilauyunut;

- Kanatap maligaitigut ikiklipkaktauhimayunut, havakviuyut, atuqtakhat havakviitlu upautitquyayut uqaquyauplutik kaimayunut taja Katimajit hivuniptingni uqautigilugit allatqiiktunik atuqtakhanik atuqtaudjutikhainik IQ ikayuutikhanik pivikhaqautimingnut;

2. Katimajit pitquyiyut Aanniaqtailiyitkut Ikayuuhiaktitlu hanaqiyanginik maliktakhanik havakvingni qilamik tuhaqtitquplugit angayuqqat, innait ilainillu ilaruhiriktunut iagiinut nutaqqanut ayukhaqtunut iliyautinagit munaqtauvikhanut. Nutaqqat ilamingni ittukhauyut hivuliqpanguiyukhamik qulvahitqiyayukhaq. Katimajit kangikhimayut ikayuuhiaktit pivaktait nutaqqat angayuqqanginit qayakkutilirangamikkik; kihianik, Inuit maligaitigut, nutaqqat akhaktavautat angayuqqanginit qayangnaqtuqtautauq ilamingnit unghahikhitivangmata, tunngavikharingmadjuk Inuit ukpirriyainik inuuhirmut. Nutaqqat ayukhautiqagtunut, atatattiangit, innait, ilaruhitlu ilagiiktunut hivuliyuyukhauyuralluaktut hivikittumut hivituyumutlu munaqhiyukhanut maliqayakhainik pitquyainik hapkuat Katimajit ihumagiyayuyuk ayukhautauvallahunguyuk ilagiiktunut pitquhikkut inuuhiringnaqtumik.
3. Katimajit ihumaliurutigihimayat tamna *ujjiqsuiniq* - "tautuklugit/kangikhidjutikhaniklu" – ilayukhauyut GN-kut hivunikhaliurutikhanut ukpiriyayuyut. *Ujjiqsuiniq*taima ikayuutiniaqtuq aulatitiyaangat allat hivunikhaliurutikhanut ukpiriyayuyut; uktutigilugu, *ujjiqsuiniq* ikayuutauniaqtuq inungnut takudjutikhanut ikayuqtikhailuqqata (*ikajuqtigiinni*q/havaqatigiiktut, *pijitsirni*q/ikayuqtut) imatutlu ikayuutauniaqtuq inungmut imatut *pilimmaksarniq* (ayukhadjutikhanut) imatutlu *qanuqtuurniq* (piyauhimmangittunut) tautudjariktpata. Inuit kangikhidjutikhaniklu tautuklutiklu ikayurumaplutiklu nutaanik inungnik pivakhutiklu (*tunnganarniq*). Ilauvakkumik ihuaqtumik *ajjiqatigiinni*q (tamarmiklu ilauvaktulik), Inuk akhuukpaktukhaq tautugiaminik allat ihumaliurutikgiyainik, ihumagiyainiklu, ikayuqpaklunillu allanik inungnik katimayunik atauhiqtut ilitlugit. Una hivunikhaliurutikhaq *ujjiqsuiniq* ikayuutiqaqtuq amihunut, piyauhimmangittunut ikayuutikhaniklu Inuit pitquhikkut amihuni ukiuni atuqtauvaktunik. GN-kut havakviit, atuqtakhatlu pivikhaqautikhallu ihuatqiyamik aulladjutikhaniklu kangiqhinnaqtumik *ujjiqsuiniq* ihuaqtauyuyuk hivikhaliurutikhanut taja atuqtauyunut itnguyut hivunikhaliurutikhat ukpiriyayuyut.

2014-2015 Hulidjutit

Katimayiita katimavaktut pingahuiqtukhutik 2014-15 mi. Katimaplutik Iqalungni.

Idjiruvia 19-21, 2014 – Iqaluit

Katimadjut:

1. Katimayiita pingahuni ukiuni havaakhait: *Ukiuqtaqtumi Maligait*, Inuit *Maligangit* (Inuinnait Pitquhikkut Maligait). Hunauyut?
2. Maligaliqiiyitkut: Tugliata Ministaup ADM mik taivagaat tunihyuuq Havakviata havaangit hivunikhaatniklu, uqaudjauyumaplunilu nakuunikhaatigun havaangit Maligaliqiiyitkunni.
3. Iilitariyauhimagut Uqauhiitnik Havakvia: apiriyait Katimayiita ihumagiyauyunik uqauhikkut tammaqtailinikkut atuquffaangnitigutlu.
4. Inuuhiliriyyitkut: Ilingaingnikkut havakviata tunihyut Ilingainikkut havaakhait, uqaudjauyumaplutiklu Havakviata ihumaliugutigiyainnik.
5. Pitquyauyut Katimayiinit

Inuinnait Pitquhikkut Maligait

Katimayiita ihumaliuquyut takudjutilluaqlugit pingahuuyut ilauniit: huratjat, inuit/inuit tamayaitlu

Huratjat

Inuinnait Pitquhikkut maligait ayurnaqtunik malikkuutikhaqaqtut pitjutiplugit qanuqtut pitjutivaktunut huratjanut. Ilauyuq ilitturipkaiyuq “ihuinaaqtararhaungittait huratjat ayungnautiffaangniangmat ihuinaaqtituunut. Ihuinaangniat inuup takudjutiguminaqtuq inuuhimini; imaakaffuk ai: naniriaqti alianaigiyaa tuluraqyuaq, “kipiplugitlu mitqua tunuani qagangurman talvanga naniriaqti qitiqliuquyanginnalikaqquq”. Amigait unipkaat aadjikutavyaqaannik uumatun: aadlattaug ilauyuq ilitturipkaiyuq inungmik “kipiplugu qin’ngaa tuktuup pihukhaaqhuni uumahimatilluni tuktu;

qagangurman talvanga ukiut qaangiutiplutik, taamna inuk qalainnaqmik kuhiqtaqpaqtuq qingaminit aanniarutiqualikhunilu qingminik”.

Naglikhaaqtirarhaungittait huradja ihuinaaqtut taimaatun pigumik. Ilauyuq uqaqtuq ayuikhautihimayuq “alianaiquyaungittait huradja ulapqiyluni aanniqturahuahugit”. Imaakaffuq ai, nanuqargitpat, kitumi “unaruqtiqtirarhaungittaa” aannialaqinahuahuguluunniit pihukhaahuni. Ukpingnarmat qakungukat aanniakhungungmat taamna inuk, aanniarutiqualiqluniluunniit ilaitaluunniit aanniakhunguyuq kinguni”. Ukpriyaa nanuit huuqli pihulikaaliqpaqtut nunallaanut: Nanuit hiniqtitauliqaqtut kapukhikhutik qunguhikhiutiqaqhutiklu inungnit halikaaptani. Taimaatun ahiruqtiqtaat inuinnait pitquhikkut maligaitnik. Taimaatun pigamik naninahuahugittait nanuit humiittaakhaita, amigaikyuummirianginni nampaita. Qakungungmat talvanga qaffini ukiuni, nanuq nunallaamungaliqpaqtuq ihuinaaqtitauvakkami hinipkaqtittaupluni kapukhimit”.

Inuinnait Pitquhikkut Maligait illitturipkainahuritpaqtut ihumailiqinikkut timitigunlu aanniaqtailiniq. Katimayiit ukpiruhuqtut Inuinnait “tammagumangittugit inuinnait pitquhikkut maligainnik pitjutivangmatta Inuinnaqnut nakuuqpiqaqtumik inuuhingmini inuup munarittiaqyutjutivangmagitlu”. Inuinnait Pitquhikkut Maligaa atugungnaiqtaat, ilauyut ukpiguhuqtut imaa taapkuan “inaikpakkamik “nayugaat anniaqviliaqtut itiqtauviitlu”. Aadlattaq ilauyuq qun’ngiakpagait “inuulrammiit” ...uqainnalirmatta atuqtukhaungiktut inuinnait pitquhikkut maligaita Inuinnait pitquhiata aadlangukpalliangmat”, apikhuqtuqlu Inuinnait Pitquhikkut Maligaita atulluagungnaingmagit taimaatun pitjutiligamik taimaitlikiaq pitjutiyungnakhiuq ikiqliliqpallialirmatta tuktuit”.

Huliyukhautit huradjanut uumayurnaiqtunut

Puigurarhaungittut huradjat uumayurnaiqqata taimaatun uumahimatillutik. Inuinnait Pitquhikkut Maligaita imaa uqaqtut uumayurnaiqtut, atuqpiakhugitlu huradjap piujtainnik, ilakuit pitjutiukhayut imaa nappataa huradjaup inungmut ihuinaaqtumun pitjutihunguyaa hulingitkumikkiq ilakuit. Ilauyuq ilihaiyauyuq imaa “huradjak nunamiutauyuq’, kitulikaaq’ piyukhaungittaa imaa ilakungnik [niqainnaa imaalu/hauniitluunniit] talvungaktararhaungittait tariungmut hikumutluunniit”. Taimaittuqtauq “imarmiutat huradjat”; imarmiittukhaungitavut imarmiutaugamik”. Ilakua huradjap talvungaktukhayuk nayugaani; imaatun pinnakhangmat, nappataa huradjap unaguikhilimaittuq inungmun kihimi pitjutihunguyuq.

Una ihumagiyauyuq avaliingittuq qanuktut pitjutigivagainnik huradjanut: qanuqtut inuk pigumikkiq – nakuungittumik nakuuyumikluunniit – naunaikhunguyuq inuup inuuhiani aanniangittumik aanniaqtumikluunniitg. Katimayiyini ilauyuq imaa uqaqtuq aadjikutagigamiuk hamna uqariyauyuqkiuginnaqtumut Inirnikhamut ihuittumik piyuq imaa ihuigiyauyuq Inuinnait Maligainnut: “aannialaqihunguyuq inirniungittumut, imaalu [pitjutihunguyuq] inirniungittuq angayukhiutut ihunguyuq”.

Nutaqqiqinikkut

Talvani ilitturinnakman, Inuinnait Pitquhikkut Maligaita, inirniit havaagiyaat munarrittiaplugit nutaqqat ihuinnaangnirmun pittailiplugit ayukhautiginiarman angikliliqtillutik. Nutaqqat munarrittiaqtauyut “tuhaqtipkaingiplutik, ilaungittutik uqaqtuni” inirniitni ukpirihimayutlu “nutaqqat ayuiktaaqutut” ihuirutimingnit, imaalu ikayuutigilugit inuuhimingni. Naalangitkaangata inirniit uqaqtainnik ihuinaarnirmun nutaqqaat naalangittut ihuinaaqtailivaktutut ittut.

Pamingniq nutaqqanut, Inuinnaitni atuqpagainni ilitturinnakman, maliklugit pingahuuyut pamingnikkut uqaudjaunirmun: nutaraq pammiktauyumakpat, angayuqqaaq ihuaqutikhaanut nutaraup pihunguyuq

taimaatun malruiktuqluni, imaaluu "aadlanut ilitturipkalimaittugit ahiqpaniiqa "igiyainnut". Nutaraq pamiktauffaaktukhagumi pingahuiqtukhuni, ilauiyuq ahikpaniiqatigiyauyumik apiriyauhun'nguyuuq ikayuqtigiumaplugu. Inuinnait inuuhimayut taimaatun pingahunik atuqpakhutik pamingnikkut taimaatun Inuinnait uqaudjauviliqvaktut inirniitnut, taimaatun takunnaqtut atuqpaktauyumik inuulihaaliqtumin inirnikhaliqtumut.

Maligaliqiiyitkut – Ministaup Tuglia ADM mik taivagaat uqaqpaktuuq Maligaliqinikkut Inuinnait Pitquhikkut Maligainniklu uqaudjauyumaplunilu apikkuutiqariakhaitlu

Katimayiita ukpikhimayut Inuinnait atuqpagaainnik uqaudjauviliqinikkut uqaudjauvakkamik nakuuqpiagtumik ihumagiplugit kuatiliqiviniikkut ihumaliqinikkutlu. Uqaudjauviliqinikkut pitjutihimayuuq imaatun pingahuiqtukhutik Inuinnait uqaudjauyuyuuqtut. 1. Uqaudjaulugu inuk(it) avaliittumik nalvaakhinahuaglugu huuq pitjutihimayuuq hulidjutiminut.; 2. Nakuuhinahuangittumik pigumi inuk nakuuyumik pinahuangitpatluunniit, taamna arnaq/angutluunniit uqaudjauyukhaq ilagingitaamingnit; 3. Inuk malingitkumikkiq uqaudjauviata/inuup maliktakhait maligaita Nunavut Kavamata. Katimayiit ukpikhimayut imaa Inuinnait atuqpagaainnk uqaudjauviliqinikkut maliktakhait "ihuinaaqyuangittunut", ikayuutauniaqtuuq inungmut ilamingnutlu", "ikiqliniaqtutlu" aanniaqviliaqtukhat taapkuatlu itiqtauyukhat Inuinnait".

Maligaliqiiyitkut ilauiyumayait Inirniit hadjamin atuqpaktainnik. Havakviata kangirhipkaiyuq imaa "Inirniit ikayuliqtait kuatiliqjuni Mittimatalingmi". Ihumagingillugit hapkuat, iniata Inirniit taapkunanitlu inuulrammiit Inuinnaqni takunnaqtuuq ihuinnaqtunik ikayuqtauyumayuuq hadjamin atuqpaktainnik talvamiit uqaudjauviliqinikkut Inirniitmit. Qan'ngaraaluq, ihumaliuqhimayuugaluaq kitu ihumaaluutikpat nunallaami taamna takuyaqtuqtakhait Inirnikhat, maliklugu Inuinnait atuqpagaainnik uqaudjauviliqinikkut, imaa hivunikhamik ihumaaluut tammaqluni nunallaami ihumaalurnaiqluni nunallaami. Havakviata

kangirhipkaiyuq ilangit inuit “naammagilluangitait katimaqatigiyaami Inirnikhaq. Kuatiliquvikkut kihimi piumayut”, ihumagigaluaqhutik katimaqatigumikkiq Inirnikhaq taimaatuttauq pigumik titiraqtaulimaittut ihuinnaagutimingnik. Ilauyuq katimayiyimi uqaqtuq katimaqatigumiuk Inirnikhaq atuqlugit Inuinait pitquhiita uqaudjauviliqinikkut ihumaliugaghaungittuugaluaq talvuuna, kihimi atuqtakhait taapkuat ihuinaaqyungittunut. Katimayiita ukpikhimayut taimaatut pigumik, Qikiqtaalungmi Itiqtauvia, nayugaitlu Aatuaami Iqalungnilu ikiqliniaqtuugaluit qulini ukiuni.

Ilitariyauhimayunut Uqauhiitnut Havakviata: Katimayiimut haatpaktut ihumagiyaayunik uqauhikkut tammaqtailinirmun atuffaangnirmutlu

Inuktitut Inuit Qauyimayatuqangitlu ilikkuulimaittut. Atuqhimmaangniq amigaipkaliqpaqtuq atungniatigun Inuktitukkuuktut Nunavunmi hivullitigiyaatlu pitjutilingmat Inuit Qauyimayatuqangit. Inuktitut atauhiinnauyuq uqauhiq kangirhidjutigiyaayuq Ukiuqtaqtumi. Havakvia kangirhipkaiyuq ilaani piyuittut nummiktitaayukhanik Qaplunaatut pitquyayunik, ilaani pitjutiliqaqtut, kangirhidjutait tainiit “aadlanguliqpangmatta”. Ilauyuq Katimayiyini qun’ngiaqpagait “inuulrammiit ilitturipluni uqainnaliqtut Qaplunaanginnaqtut”. Inuulrammiinnit Inirnikhanut ukiungit qitkani amigaittut talvali takunnaqtuq uqauhiq tammaliqtutut ittuq akhuugutirarhauyuq nakuuyumik pitjutiyaami Inuit Qauyimayatuqangini, ikayuutaungmat aanniaqtailinirmun inuuhirittiarnirmunlu Nunavut nunallaangini. Tammalingmat Inuktitut ayukhautigidjutaat pitquhikkuutigut qauyimayainnik taapkunanut Ukiuktaqtumi pivingitni.

Tuhaaplugit piumayut ilaayumayut uqaudjauyiyumaplutik maligaliqiyini, Katimayiita ilaayut takudjutiyutlu Inirnikhat atuqtiungmatta uqauhiit tammaqtailiplugu atuinnaffaaqlugu idjuhiit. Ilauyuq atauhiq uqaqtuq maniit ikayuutikhat Pitquhiliqiyitkunni nakuuqpiqaqtumik pitjutiyaat piviikhanut

taapkunanut “paapaqangittunut, aullaarutivikhaqangittutluunnit”, ayuikhariamingnik aullaangnirmun”, qanuqlu ukkuumaniqqa nunami ahiqpani, parnaiyautiviliqinikkut aullaariami” ayuikhaqlugitlu anuri”, tamaita kangirhipkaittaqtut talvuuna Inuktitut. Maniit ikayuutikhat uqauhirmun pitquhiviliqinikkutlu Pitquhiliqiyitkunni qanaqpiapaktut ihumaliuqtainnik Katimayiit pivikhanik, taapkuatut naalauhiliqinirmun Inuktituuqhutik, nunamilu ahiqpaniirnimun talvaniiqatigiplugu uqayuqtumun uqauhirmik atauhiinnaqmik.

Ilariiktunut Ikayuqtiuyut: Ilingaivia piuta pipkaiyuq Ilingainahuaqhutik Ilingainikkut maligaliuqtauyut, uqaudjauvikhamiklu apikhilutin apikhuilugitlu ihumaliuqtauyunik

Ilauyuq Katimayiyini qun’ngiaqpagait qanuridjutivaktunik ilingayunik “nunallaani Nunavunmi, taapkuatlu [nunallaat] ikayuqtakhait. Ilauyuq atauhiq uqaqpaqtuq “ilinganik takunnaitpaqtuugaluaq [Inuinait] nunaqaraluangmatta nunani ahiqpani”, kihimi takunnaqhiuq nunamingmini. Ihuittuugaluaq inuulrammiinni Inuinnaqni ikayurumainnaqpallaaligamik kavamainnaqnit takudjutivaktaat Katimayiit: “Inirnikhat ikayuliqtait nutaqqatik ilaita, niripkaqhugit” ikayuutainni kavamatkunni, atauhiq ilauyuq uqaqtuq. Quyattaqpaqtuq niqainnaqnik aittuqtauvakkaami angunahuaqtuni ikayuutaungman niripkaiyaami nutaqqanut. Inirnikhat ikayuqtut inuulrammiinnut uplumi Inuinait pitquhiattaug qangaraalug imaa ittuugaluaq inuulramiit angunahuaqpakhutik pivaktuugaluit nunaqaqtillutik ahiqpani “taimaatun inmi munarittivaktuugaluit”: inuulrammiit munarilluaqpagait Inirnikhat qangaraalug.

Havaakhaluaqangittunilu ikayuinnahunilu ikayuuhiaqtuliqiyini takunnaqtuq nunamingni katimayiit takudjutiyaait imaalu upiruhukhutik anguniarnirmun pivikhait piyukhaugaluit uqakhimmaaqlugit taimaatun ittukhaugaluaqtukhauyuq. Ikiqliqyaanginni haatiinnaqtut niqikhainnik aussaimit, kaaqtailiyaamilu, Katimayiit amigaittunik takuyumayut anguniarnirmun ikayuutikhainnik. “Nunallaat piyukhaugaluit malrungnik sikiituunnik qayakmikluunnit”, ilauyuq ihumaliuqtuq, taimma “inuit kaaqtut

niqikhakhiugiaginnik nunamit imarmitlu”. Katimayut tikkuaqtauhimayut “anguniaqtiit aullaqtiqtaaqtaan taimaatun pivikhaqaqlutik”. Maniit ikayuutikhat tamayakhainnik anguniariamingnik “aiviknik, nattiqnik tuktuniklu” ikayungniaqtait angunahuat ikayuqtaaqtu “inungnut niqikhaqagiamingnik nunallaami”. Aadlattaug ilauyuq takuyumayait nampait ikiqliqlugit ilingakhimayunik...ikiqliukhat”. Nunavut Ilingainiarutaaqta ihumaliuqtut niqainnaqnik tunihiyaami talvuuna “anguniaqtiit payuinnariaqaqtait anguniaqtamingnik” niqikhainnut Inuit nunallaami. Katimayiyimi ilauyuq ukpikhimayug atuqtaudjutikhaq “aadlanut nunallaani tunikhailugitlu”, taimaatun ikiqliniaqtait ilinganik”. Kavamat timiuyiit ikayurumikkiq nunallaani uuktugumayait niqailliungnaittumik, takudjutihunguyug aanniaqtailinirmun inuuhirittiarnirmunlu amigaikyuummikhunguyut nunallaangit Nunavunmi.

Tarium Hikutirvia 24-16, 2014 – Iqaluit

1. Kavamaliqiyitkut –Ministaup Tugliata DM mik taivagaat uqaqtait “Hivumut Abluqta” hivunikhaata apikhipkainahuakhunilu Katimayiyinut
2. Ihumaliqinikkut Maligaa – Inuuhiliqiyitkut apiriyait Katimayiyita kiuvikhainnik ihumagiplugit aadlanguktitauhimayut Ihumaliqinikkut Maligaanni
3. Maligaliqiyitkut – Havakviata illitturihimariakhaita apikhiut taaffuminga ihuinaagumik, kavamatkut tiguinnariaqaqtait maniit, akhaluutit, iglua aadlatlu tamayait, ayukhaut – ihuaqhailugu ayukhautiqagungnairiami ihuapkaqnirmunlu ahiqpani tamaaqviitniitlutik.
4. Pitquyayuyut Katimayiyinit

Kavamaliqiyitkut

DM-nga uqaqtait taaffuminga Hivumut Abluqta hivunikhaannik illitturipkagumaplugit hitamauyut hivulliutigiyayukhanik: inmi-pittaalaqiyaami piumaqpiaqlunilu ilihaitigun ilihainirmunlu, inuuhirittiaqatigiingnirmun ilariiktut talvuuna hakuginaniatigut nunallaat, amigaikyuumiknirmunlu

maniliungnahuarnirmun tamainni, nakuuyumik kavamaliqilutik ihumaliuqtiaqirmun atungniarnirmun nakuuyumik ikayuutautiuyunik.

Apikkuutit/uqaqtaitlu Katimayiita:

Katimayiita takuyumayut ilinniarnikkut pitjutigilugit Inuinnait idjuhiit ilaliutigilugitlu *ukiuqtaqtumi maligaa/piquya*. Ukpikhimayut ilinniarniq piyakhaat atuqlutik malruungnik uqauhiitnik, taimaatun” Inuktitut aadjiikiiqtumik ilihaqtiqtiniangmatta”. Ilinniaqtuliriyitkut Maligaa pihimayug talvanga “1970 nit ihuaqutigilluangittuq”, Katimayiitkutlu takuyumayut uplumimut ihuaqtakhauyukhaq ilaudjutiyaami Inuit Qauyimayatuqanginik.

Inuinnait Pitquhikkut Maligait

Katimayiita takuyumayut *Inuusiliriniq* uqaudjauviliqinikkut (pingahuuyut atuqpagait Inuinnait uqaudjauviliqivikhait) atuqpagait. Inuinnait atuqpagait uqaudjauviliqinikkut pitjutivaktut atuqpakhugit pingahuuyut”:

- 1) Uqaudjaulugu inuk (it) ilikkut nalvaaqhinahuaqlutik huuq pitjutauvaktuq hulidjutaitani.
- 2) Inuk ihuaqhaungitkumiuq ihumaa qanuriliurutingitlu, uqaudjauffaakhunguyug ilagigingitaminit.
- 3) Inuk aadlangurumangitkumi, inmi ihuaqhaqtararhait ikayuqtiqaqluni.

Ihumaiviliqinikkut Maligaaq

Inuuhiliqiyitkut apiriyait Katimayiita kiuvikhainnik ihumagiplugu aadlanguktukhauyut talvani Ihumaiviliqinikkut Maligarni, taapkuningalu pitquhitigun mamittiingniq ihumailiqigumiklu nakuuhivilikhaat:

Inirnikhat pitquhitigun uqaudjauyuliqpaqtut takudjutiuplutiklu nunamingni. Atauhiq ilauyuq uqaqtuq inmi uqaudjauyuyumayuq “ayurnaquyangitkumik uqaudjauyumayuq”. Aadla ilauyuq takunnaiqtuguuk “inuinait atuqpagait uqaudjauviliqinikkut inuuhirittiarnikhamutlu atuqtauyuiktait”, takuyumaplunilu inirnikhanik ikayuqtiulutik talvuuna “ Palihimaliqidjutigumik. Ilauyuq katimayiyini ilani uqaudjauyuvaktuq nunangmingni kihimi ilauyumayuq kiuviqattaqtuni taapkunanut Inuuhiliqiyitkut.

Maligaliqiyitkut

Havakviata takuyumayut kiuviqattaqvigilugit Katimayit pingahuni: ihuinaagumik, kavamatkut tiguinnariaqaqtait maniit, akhaluutit, iglua aadlatlu tamayait, ayukhaut ihuaqhailugu ayukhautiqagungnairiami Kuatiliquni Ihuapkaqnirmunlu Ahiqpani Tamaaqviitniitlutik.

Katimayita ukpikhimayut Inuinait atuqpagainnik uqaudjauviliqinikkut nakuuqpaqtumik pitjutivaktut maligaliqiviniikkut, taapkuningalu ihumaiviliqinikkutigut.

Hadja maligaviliqidjutit, qun’ngiaqpagait Inirnikhat, ayungnaqtuq takulluagamikkiq ikayurniatigun inungmut, taimaatun inuinait piyuittut. Inuinait kihimi ikayuqpagait tamaita ilauyut hulidjutimut taimaatut naammagiyauyuaami inungnit tamainnit nunallaami.

Amigaitut ilauyut angiqatigiyait taaffumamik pitjutaannut ihuinaagumik, kavamatkut tiguinnariaqaqtait maniit, akhaluutit, iglua aadlatlu tamayaitnik.

Ahiqpani tammaaqviit, talvani inuk itkumi illuni itiqtauhimaittumik taimaatun pitjutiniaqtut IQ-ngat ilihagutainnik taimaatun inuk “ayuingniaqtuq ilauvaliriaffaariami nunallaami”. Inirnikhat

taapkuninga “utiktut...ititqtauvikmin...ilauqattayuyittut” nakuuyumik inungnut inuit utiffaaligaangamik nunamingnut. Taamna inuk “tun’ngahuqtittayukhaq” “ilihaqtaulunilu Inuinait ilaunirmun

pitjutaatigun, ikiqliniaraluaqqut ilariiktut avihimaittumik, ukpikhimayut taimaa, ikayuutauniaqtuqlu inmi pinahuarnirmun.

Qiqailruq 17 min 19 mut, 2015 – Iqalungni

Katimanahuaqtuugaluit Katimayiita Kangiqtuugaapikmi, kihimi katimangittut hilaqluqpallaangmat, talvuuna katimadjutiyut Iqalungni. Ilauyut apigiyut ilitturipkaiyumaplugu Katimayiit qun’ngiaktittiumavaktut IBC tigut uqaqtuni. Ilitturipkaiyumaplugit Nunavunmiut IQ Katimayiita inirnikhayiyut akhuuqhutik pivakkamik uqaudjauyiuplutik kavamatkut pitjutigiplugit Nunavunmiut. Ihumayut havaangit puiurarrahauginmat.

1. Katitiriqlugit Inuit qauyihimayainnik aanniaqtailinirmun inuuhirittiarnirmunlu
2. Inuinnait Pitquhikkut Maligaita

Inuit Isumilirijjusinga/Inuusilirijjusinga – Inuinnait-Atuqpagait Uqaudjauviliqnikkut

Katimayiita pitquyut Inuinnait atuqpagainik uqaudjauviliqinikut atuqtauqplugit kuatiliquni. Qun’ngiaqpaqtut Inuinnaungittut atuqpagait takulluaqpagait atugakhatigun takullaungittugit inuup huuq hulidjutivakpaktainni. Ilauyuq atauhiq uuktugumayuq ihuinaaqyuangittumut inirnikhaq ikayuqtigilluaqlugu piyukhayut. Taimaatun ihuinaaqtup maligakhaliqaligumi takuyaqtuivaktukhaupluni Palihimatkunnut havainniqmi atauhiqmi, Katimayiita ihumaliuqtut talvuuna ihuinaaqtup takuyaqtulluaqtakhaa inirnikhaq. Tikkuqaqtauhimayuq inirnikhaq ayuikhautiniaqtaa ihuinaaqtup atuqlugit inuinnait atuqpagainik pamingnikkut uqaudjauviliqinikkutlu nalvaaqhilutik huuq ayukhautiqaqpaqtuq: “Inirnikhaq hivulliqtiuniaqtuq ihuinaaqtumun ilitturiyaami qanuqtun pitjutiliqpaqtuq ayuikhautilunilu qanuqtun piyukhaq inuuhimini. Aadlattaq ilauyuq angiriiktuq katimayiiqanginnariaqtuq hitamanik siksiuyunikluunniit angayukhiyunik pittiaqtauhimayutlu” uqaudjauyiulutik huuq maligakhat maliktakhayutigut” huuqlu (ayukhalugit ihuinaagutimingniktigun)”. Taimaat pigumik pitjutiniaqtuq “pittiangnikkut piqpagitigutlu”, Katimayiitalu ilitturihimaliqtut pilluayuitut

taimaatun kuatiliquni ihuittumiklu pitjutivakhutik ilaayunut. Aadlattaq ilauyuq ihumaliuqtuq imaa “ihuinaaqtuq ihuinaarutaa puiuruqtauluni, ayuikhaluni taimaatun pitjutiukhatigun ihuinaarutimini, taimaatun pigumik mamittingniaqtut”.

Aanniaqtailinirmun Inuuhirittiarnirmunlu

Katimayiit ukpikhimayut inmi pinniakhimayut pittailinikkut talvuuna nunamingni imaaton piyukhaugaluit “inuuhirittiaqatiriingnikkut kihimi”. Atuqtauyut hadja inmi piyunik pinnahurittunik, taapkuatutlu akhuurutikkut inmi pittailinikkut, inmi pittailinikkut illitturinahuaqhurit pihukhuriq, naalautikkutlu naalapakiplutik, ilauhimayut Inuit pitquhiani, uqaqtut Katimayiit. Ilauyuq atauhiq inmi ihumayuq hapkuat atuqtauyut hadja pitjutihunguyut inmi pilutik: “Uqaliraangamikkiq inmi pittailinikkut inungmnut, pilikpaktut inmi nunami aadlamittauq nunallaami”. Inirnikhaq apikhiyuq pittailinikkut inmi atuqpagainnik “pittailidjutivaktut ikayuutauyutluunniit inmi piyunik “inuit inmi piinnaliqpangmatta katimaligaangamik inmi pittainilinikkut”.

Katimayiita ihumaliuqtut aanniaqtailinikkut inuuhirittiarnikkutlu ihumagilluaqtakhait, akhuugutigilugit atuqlugit pitquhitigut nunami ahiqpani atuqlugitlu atuqpagainnik, tapkuatut “qanuqtun munarittialiqpagait amiit”, “qanuqtut ammiliqilipagait” imaalu “ayuikhaututik qamutiliuriami”. Taapkuatut ayuikhainikkut pitquhikkut, ihumaliuqtutlu aadlanik ikayuutikhamingnik aanniaqtailinikkut inuuhirittiarnikkutlu, amigaiklugit ikayuutikhainnik inirnikhat nunallaani, ilauqulugitlu inirnikhat ilariiktut pitjutiliqqatta Inuuhiliriyyiktigun, ilauqattaqatiriiklugitlu Paliihimatkut, Inuuhiliriyyitkunni havaktiit inirnikhatlu ilariiktut ayukhaliqqatta, utiffaaqlutik atuqlugit Inuinnait atuqpagainnik uqaudjauviliqinikkut Inuinnait Pitquhikkut Maligainniklu.

Aanniaqtailinikkut Inuuhirittiarnirmunlu Inuinnait Tatqiqhiutaa

Atauhiq ilauyuq ihumaliuqtuq piliuquplugit tatqiqhiutimik “inirnikhat” uqaqtakhainnik ilaliutigilugit inuuhirittiarnikkut tatqiqhiutini makpiraanginni” ikayuutikhanik. Tatqiqhiut piqarniaqtuq

Inuinnait taivagainnik tatqikhiutit talvulluaqmin (qaplunaaqtaqtigun numiktitaqhimayunik Inuktituukkut), atuqpagainni ukiup taarnirniata, huradjatlu atuqpaktamingnutlu Ukiuktaqtumi humilu aadlakiingniq ingilraat annuraaliuqpagainni. Taimaatut tatqikhiutimik upluq tamaat ikayuutauniaqtuq ikayuqlugit Inuinnait pitquhiit ihumaliuqtittiniaqtuqlu talvuuna aanniaqtailinikkut inuuhirittiarnirmunlu. Tatqiqhiut piqarniaqtuq quviatqutingnaqtunik atugumahunguyaatanik tainniit qauhimayainnik kin'ngunipta' inuuhimmaariangat ayuikhautait, piumaniangnirmun IQ ngatlu hivunikhaliurutikhangitniklu. Uvva ilangit ihumaliurutauyut: *Quyahungnik* (quyahungnik qaplunaaatut taivagaat) *quyarikpiaqtara amaamangma inuutjutikhamnik aittungmanga* (Quyagiyara amamaga tuningmanga inuuhirmik qaplunaaatut taivagaat), *aliariyara kin'ngunipta Inuinnaungmatta* (Quyahuktunga ilatka qangaralungmit luinnaungmata qaplunaaatut taivagaat), *Inuuhiq annirnaqtuq* (Inuuhiiqut pimmariyakhaq qaplunaaatut taivagaat), *kinaliqaak aanniqtuiyurarhaungittuq, nigaktukhaungittuq inuuqatiminut, tammaqtailiniq, kayumiittuq iihaiyuq, katimaniq, inmi munarittaaqtuq, aadlanguyuittuq.*

Kigun'ngani Munariyauniq Nunallaani

Amigaikyuummirahuangnikkut aanniaqtailinikkut inuuhirittiarnirmunlu, inirnikhat uqaqtut amigaittunik piqaqtukhaugaluit kigun'ngani munariyaunikkut taapkunanut ayukhaqpiapaqtunut. Kingun'ngani munariyauniq puiruqtararhaungittuq takudjutiuyaungmat mammittiingnirmun ikayuutaungmanlu nutqariami ayukhauitit ayukhauitqarnititigunni, taapkuatut ningaknikkut ilariiktuni inmi piyunullu. Taapkuat utiqut nunamingnut itiqtauhimavingmi, taimaatut kaffuktuq, tun'ngaktitauyukhat nunami ilamingnitlu, taimaa qinugiyaungittutut iyaami imaalu "pikpagiyaungittututluunniit ilauqatauyukhaungittuqluunniit". Katimayiita takuyumayut nunamingni amigaittunik ikayuutikhanik taapkuatut, arnait katimayiit angutit katimayiitnikluunniit, pulaaqtiaqqlutik Inuuhirittiarnirmun Inuunahuat katimayalangitnitlu talvauvutli ikayuutikhat uqariaqturiamingnik "inmi ihumagiyainnik ikayuqatiriiklutiklu".

Inirnikhanut Munarivikhat

Ilangannutlu kigun'ngani munariyaunikkut, Katimayiita takudjutivaktut amigaingittut ikayuutikhat Inirnikhanut nunallaani. Ilangit ihumaliuqtut Inirnikhat mikhaatigut hapkuanguyut:

- Inirnikhaq nakuulluangitkumi, inungmik piqaqtukhaugaluat takuyaqtuqattariaganni.
- Munaqtiqaqtukhamik piqaqtukhat aanniaviliagahuanut.
- Ilitturipkaiyukhanik amigaitqianik piqaqlutik taapkuninga inirnikhanut ayukhautiqarniinnut.
- Atauhiq inirnikhaq uqaqtuq nakuuqpiqaqtumik pivikhaqaqtut Kugluktumi pulaaqtuqainnaqtut munariyiinnit aanniaqtunut inirnikhanut taapkunanut anilimaittunut. Taamna pivikhaq atuqtakhaugaluat tamaita nunallaat.
- Inirnikhat ingilravaktut kaipluagutiinnaqni katimaqatauyaqtukhaugaluat nunamingni
- Akhuulitiqaqyuamik piqaqtukhaugaluat, inirnikhat aikhiqtauyaanginni atugiakturiamingni
- Halummaqtiqhaqaqlutik inirnikhanut halummakhiukhamik, uaktikhamik aannuraanik, igayikhamik ikayuutauniaqtuugaluat.
- Aimaviat Inirnikhat Iqalungnik angikliqtiqtukhaugaluat.

Ilisaqsivik Katimavia, *Kangiqtugaapik*

Ilisaqsivik – “ilitturihimayuq inmi”/talvani kitu ilituriyuq hunamik humikluunniit

Katimayiit qun'ngiaktut Katimaqaqvingmik. Malruuk havaktut hivayautikkut katimaqatigiyaat Katimayiita.

Ilisaqsivik Katimayiita pilikhimayuq 1997 mi, maniliurnahuangittutik, nunallaami katimayiuyuq pitjutigiplutik inungnut nunallaamilu pivallianikkut mammittiingnikkutlu pivikhainnut inungnut ilariiktunutlu Kangiqtugaapingmi. Ilisaqsivik piliuqtauhimayuq hivunaghaliukhutik ikayugumaplugit Inui nunamiuqatlu Kangiqtugaapingmi. 1996mi, katimaliqtut uqariyumaplugit qanuqtut ikayuutikhamingnik ikayuutikhainnik piniaqqat pitquhitigut inungmiudjutikhatlu taimaa nunallaap pivalliariami ihariagiyainik

pitjutigilugitlu hivunikhait. 1997 mi, havaqatigiipugit Nunattiap Kavamaita Hamalanga Kangiqtuugapik, Ilsaqsivik Katimayiita talvuuna niuviktaat munakhiaqviuyuugaluaq, Ilsaqsivik Katimayiita piliqhunilu. 2010 mi, havaqtiqalikhutik 20 nik, 87 nguyut havakaffukhutik ilangani upluanni, 67 niktauq havaktikaffuktauhimaplutik. Igluqpak inikhaiqtutut inman, nutaanik ihumaliuqpaktut inikhanik auladjutigyaanginni ilangit pivikhaita aadlani igluqpangni nunallaami. Ikayuqtauqpiangmatta havaqatiriittiakhutiklu Quluuq Sikuuqviat, Ilihaqpaalliqviata Hamalatkutlu, Ilsaqsivik hadja Katimayiuyuq amigaittutiklu nunaqatigiyait atuqpagaat.

Atauhiq ikayuqtiuyuq uqaqtuq havalihaaligami Katimavia atuqpagaat Qaplunaat atuqpagaainnik, kihimi inmi havakumangittuq. Atuqplugit katimavia Inuinait atuqpagaainnik atuqtararhait atuliqtaitlu ayuinnamigit, ikayuqtautlu Inuit. Havaktitaulikhuni havakhimaaqtitaupluni havaligtuq qanuqtut ayuitqiyariyaminik, ikayuqtaupluni ikayuqtigiplugitlu inirnikhat. Inmi taivagaa “Inuuhiptingni” – inuit pitquhiatigut uqaudjauviliqinikkut ilihaiplutik-atuqtauligiami ilihaiyut. Havaqatiriittiagtut nakuuyumik pidjutiyaami – atuqlugit atuqtauvaktut Inuit atuqpagaainnik taapkunanitlu Qaplunaatut. 2002 mi, pivalliyut pivikhamik aturiami pivalliyayuyut ilihaini. Nunamilu mamittirnaqtuq pitjutauyuqlu nunami ahiqpani auyami. Hadja pivalliyavikhamik havaktuq Inuktituukkuuvikhamik uqaudjauviliqinikkut mamittiivikhanutlu Inuktitut atuqlugu katimadjutitlu pitjutitlutik hitamani pivikhainni auyami. Ilihaivikhaq iniqtingniaqtuq hivulliqpaaq katimatjut upalungaiyakhimayuq ukiakhami ilihariaginni 2015 mi.

Aadlattaug ikayuqtiuyuq uqaqtuq iniqtiqtaa “Inuuhiptingni” uqaudjauviliqinikkut uqaudjauyiulipluni Ilsaqsivingmi. Amigaittut ilihavaktut, hivuliqtiulikhutik nunamingni. Ilsaqsivik uqaudjauyiit apikhuqtaunginnaqtut ikayuqtigiumaplugit ahini nunallaani Nunavunmi pivikhaqagaangat. Akiliqtauhimaittumik uqaudjauviuvaktutlu nunallaani ilaayumaplutik “inuuhiptingnitigut”. Taapkuat ikayuliqpaqtut akiliqtauhimaittumik nunamingni. Ilsaqsivik “Inuuhiptingnilu” uqaudjauyiit

havaqatiginiqtaaitlu Ihumailiqinikkut Havaktiit aulaqtukhaugumik aulaqatiginiqtaait Selkirk mun Winnipeg mi ikayuqtauyaamingnik.

Ayukhautit ihumailiqinikkut munarinahuangnikkut atuqpagait munaqtiit Ukiuktaqtumi (takudjutiyait havaktiit Ilsaqsivikmi)

Kinaliqaq aussaimungauligaangami ihumaiviliqinikkut ayukhautiqaliqpaqtut ikayuqtauyaamingnik iniqtigumaplugitluunnit talvaniivikhaat ikayuqtaunia. Ayurnaqtuq, imaakaffuk ai, nalvaaqhiluni nayugaavikhaanik ilariiktut talvaniittaamingnik. Ikayuqtauyumayutlu ilaani ayukhautigiyaat ilangit ilaita tamaita ilimainmatta atauhiqmi nayugaanni.

Havaaghait munariivitnik ayurnaqtut: inuk takuyaqtakhaa ihumailiqinikkut havaktia pingahuiqtuqluni hitamhuiqtuqluniluunniit pitjutilihaaliqtinnatik aussaimi. Iniqtiqtakhaitlu apikkuutit, ilaani ayurnaqtut pitquhiviliqinikkut pitjutingitkaangamik. Atauhiq uqaudjauyi uqaqtuq nalunakhivaktuq ilaani inuit ikayuqtauyumayut aadlangugumaplugit inuuhiangit, kihimi hivituvallaqaqpakkamik utaqqinia pivakkamikku imaalu Nunavuutikkut pitjutyuinmagitlu.

Aadlakiiq pitquhiit kangirhinnaingniangitlu pitjutivaktut munariniatigut ihumailiqinikkut havaktinnit. Ihumailiqinikkut havaktiit Aussaingmiutaugamik ilaani niriugivaqtut pitjutiukhaungittunik pitquhitigut ilanginni. Nutaat havaktiit ilitturipkaqturarhauyukhat pitquhitigut. Inuuhip ayukhautait ayurnaqtutlu Nunavunmi aadjikkiigingitait aussaimin. Ayukhautiqaqtut taapkuat ihumailiqinikkut havaktia inuplu inuuhimagaakpaqtuq nunallaami.

Tapkuat ayukhaqtut ihumailiqinikkut aktungnaqtumik takudjutiliqpaqtut amigaitpallaangmatta aadlanguqattaqpangmatta havaktikhat Nunavut Kavamainni. Ihumailiqinikkut havaktia ukpigilihaakhunguyait Inuit nunallaami, talvangattaq taimaaliqpaqtut. Taapkuat inuit ikayuqtauyumayut pivaaliqpaqtut hivunimit, ukpigilihaaliqlutiklu, taapkuatlu titiqidjutit ilaani hivituvallaqhutik pivakkamik. Una ayukhaut mihingnaqtuqlu aadlanguqattainnangmatta

ikayuuhiaqtuliqiyini havaktiit. Una havaaghaq, pitquhitigut ayukhautait ihumagiyayutlu aadjikkiinguyut.

Katimayiit kiutjutait

Inirnikhat agliguhuqpagaat IIsaqsivik, piumaquplugitlu tamaita nunallaat taimaittuqaqtukhaugaluit IIsaqsivitigut. Quviahuutigilluaqtaitlu malikpakkamikkik Inuit pitquhiitnik ukpiguhukhutiklu atuqtauyukhaungmatlu tamainni nunallaani. IIsaqsivik pivikhaqaqtuq Inuit atuqpagainnik uqaudjauviliqinikkut ilihaivikhaanik, piinnariaqaqtainnik Nunavunmiutat. Katimavia pivikhaqaqhuni havaakhanik ilihaivikhaniklu. Katimayiit aglingnaqtuqlu qanuq Katimavia pidjutigiliqpagainnik inuit ihariaginayainnik, pivikhaqaqtittiplutik inungnut inuuhivittiarimingniklu. Katimayiyini ilaayut ilitturipkagumayait pitquniangit tuhaavagait IIsaqsivikmit.

Naittumik titirarhimayut Katimayiit Pitquyainnik

1. Katimajit pitquyiyut Kavamangat Nunavut tuhaqtitlugit tamaita havakviuyut havakviitlu havaqatigiiktut nunani inuuhiriutikhanik ilitarilugillu atuqpallialugit pitquhiit Inuit atuqpakhimayatuqqait ilaupkakhugit angayuqqaat, innait ilaayutlu ilaruhiyut ilagiiktunut inulramirmut angayukhiyunut 18nik.
2. Katimajit pitquyiyut Aanniaqtailiyitkut Ikayuuhiaktitlu hanaqiyanginik maliktakhanik havakvingni qilamik tuhaqtitquplugit angayuqqat, innait ilainillu ilaruhiriktunut ilagiinut nutaqqanut ayukhaqtunut iliyautinagit munaqtauvikhanut.
3. The Katimajit ihumaliurutigihimayat tamna *ujjisuiniq* - “tautuklugit/kangikhidjutikhaniklu” – ilaayukhauyut GN-kut hivunikhaliurutikhanut ukpiriyayut.
4. Katimayiita takuyumayut atuqtaurarhamik maligaliqiyini ihuinaaqquangittunut katimaqatigilugit Inirnikhaq uqaudjauviqattaqlutik Inuit pitquhiitigun.

5. Katimayiita takuyumayut Inuktituukkuunginnaqnik, nunami ahiqpagani takudjutiminaqlutik an'ngayuqqaqangittut nutaqqat inuulrammiitlu.
6. Katimayiita takuyumayut amigaittunik anguniarnirmun pivikhainnik, talvalu ikayuutikhamingni nunallaamingni pivikhainnik ilitturiyaami niqailliungnaittumik.
7. Katimayiita takuyumayut ilinniaqnikkut atuqlugit Inuit ikpiriyainnik.
8. Katimayiita takuyumayut ilaliutigiliqlugit *ukiuqtaqtumi maligaq/piqujaq* ilinniaqvini.
9. Katimayiita takuyumayut ilinniagnikkut atuqlugit Malruuk nik uqauhiitnik.
10. Katimayiita takuyumayut Ilinniagnikkut Maligata uplumimut pitjutigilugit Inuit Qauyimayatuqangitnik.
11. Katimayiita takuyumayut *Inuusiliriniq* (Inuit-atuqpagainnik uqaudjauviliqinikkut) inirnikhat pivagait atuqhutik ikayuutigiplugit Paliihimatkut, uqaqvigiqattakhugit Inuuhiliriitkut.
12. Katimayiita ukpiriyait inmi pittailinikkut akhuurutait amirnaqluagutivaktut takudjutivallaagamik inmi pinahurinikkut, taimatuttauq inuit pitquhigingittaat. Takulluaqtukhat ihumaliuqlutik inuuhirittiarnirmun.
13. Katimayiita ihumaliuqtut piliuqlutik tatqiqhiutimik aanniaqtailinirmun inuuhirittiarnirmun pitjutigilugit.
14. Katimayiita takuyumayut amigaikyuummiqlugit ikayuutautiuyunik inirnikhanut nunallaangini.
15. Katimayiita takuyumayut havaqatiriittiarnirmun tahapkuat Paliihimatkut, Ilariiktunut Ikayuqtiuyut inirnikhatlu ayukhautiqaqqatta ilariiktuni.
16. Katimayiita takuyumayut kingun'gani ikayuutiukhanik tamaini nunallaani, taapkuatut arnat angutitlu katimayiyinik, pulaaqtiqaqlutiklu Inuuhirittiarnirmun katimayiingitanit tahapkunanut ayukhaqpaqtunut.
17. Katimayiita takuyumayut tamaita nunallaat inuuhirittiarnirmun katimaqliqlutik taapkuatut Ilisaqsivik.